

Tisková zpráva

Voličské preference do Evropského parlamentu v únoru 2019

- ⊙ Pokud by se v únoru 2019 konaly volby do Evropského parlamentu, byla by odhadovaná účast 28 %.
- ⊙ Voličské preference v této tiskové zprávě nejsou předpovědí výsledků voleb, ale poskytují pouze informaci o rozložení voličské podpory v době sběru dat. Voličské preference nelze přímo srovnávat s reálným volebním výsledkem, protože zahrnují i osoby, které pravděpodobně dorazí k volbám, ale ještě neví, koho by volili.
- ⊙ Nejvyšší podporu mezi pravděpodobnými voliči má hnutí ANO (26 %), následované ODS (16 %) a Piráty (11,5 %). Přibližně 14,5 % respondentů, kteří pravděpodobně dorazí k volbám, zatím neví, koho volit.
- ⊙ Oficiální ohlášení koalice STAN a TOP 09 proběhlo v závěru průběhu šetření a nemohlo tak být respondenty reflektováno. Pro účely prezentace jsou preference všech subjektů účastnících se koalice sloučeny. Vznikem koalice se ovšem podpora mezi voliči může v následujícím období proměnit.
- ⊙ Respondentům byla pokládána otevřená otázka, tedy otázka bez seznamu politických stran. Proces ustavování kandidátek ještě neskončil a kandidovat mohou i uskupení veřejnosti zatím neznámá. Je možné, že při předložení seznamu stran v dalších šetřeních získají tyto nepřiliš známé, případně ještě neustavené subjekty větší podporu.
- ⊙ Při interpretaci dat je potřebné vzít v úvahu poměrně velkou nejistotu v rozhodování potenciálních voličů u tohoto typu voleb. Bude proto dobré soustředit se zejména na vývojové trendy jednotlivých politických uskupení, které vyplynou z následujících šetření.

Zpracoval:
Matouš Pílnáček
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR
Tel.: 210 310 591
E-mail: matous.pilnacek@soc.cas.cz

⊙ Ve svém pravidelném únorovém šetření se CVVM SOÚ AV ČR poprvé zaměřilo na blížící se volby do Evropského parlamentu (EP). Položené otázky zkoumaly ochotu zúčastnit se voleb, a kterou politickou stranu či hnutí by v nich lidé případně volili. Na základě otázky ohledně volební účasti je odhadnuta pravděpodobná volební účast, která je použita i ke konstrukci voličských preferencí. Tyto zohledňují pravděpodobnost účasti u voleb, a kromě voličů preferujících konkrétní stranu explicitně zobrazují nerozhodnuté voliče. Dalším publikovaným údajem jsou stranické preference, které vypovídají o sympatiích k politickým stranám a hnutím ve volbách do EP v souboru všech občanů s volebním oprávněním, tj. i těch, kteří k volbám nepůjdou, nebo nevědí, koho by volili.

I. ÚČAST VE VOLBÁCH

Všem dotazovaným s volebním právem, byla položena otázka týkající se volební účasti¹. Na otázku odpovědělo kladně 42 % dotázaných („rozhodně ano“ 21 % a „spíše ano“ také 21 %), 48 % záporně („spíše ne“ 14 %, „rozhodně ne“ 34 %). Zbytek dotázaných (10 %) zvolil odpověď „nevím“.

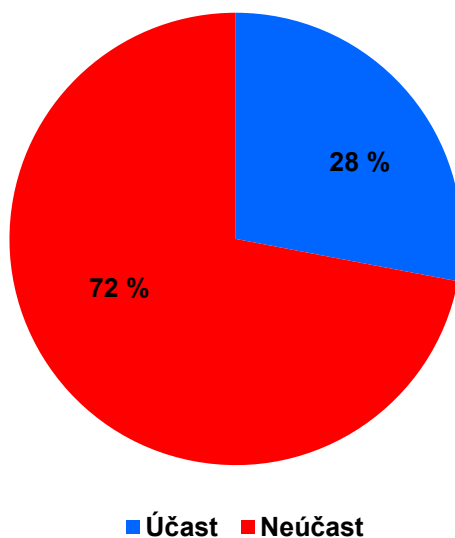
Podle získaných dat je deklarovaná volební účast výrazně vyšší, než reálná účast ve volbách do Evropského parlamentu v květnu 2014 (18,2 %), také vyšší než v předchozích volbách v roce 2004 (28,3 %) a 2009 (28,2 %). Ačkoliv se úroveň účasti může v současných volbách změnit, je nepravděpodobné, že by dosáhla úrovně 42 %. Při

¹ Znění otázky: „Představte si, že by příští týden byly volby do Evropského parlamentu, šel byste volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte?“

odpovědích na otázku ohledně volební účasti pravděpodobně dochází ke zkreslení, kdy se respondenti v některých případech chtějí ukázat jako politicky angažovanější, případně přeceňují svou motivaci k účasti u voleb do EP.

Na základě analýz předchozích šetření před dřívějšími volbami do EP a současných dat byla určena pravděpodobnost účasti každého respondenta, podle jeho odpovědi na otázku na volební účast. Osoby, které zvolily odpověď „rozhodně ano“, mají pravděpodobnost 80 %, „spíše ano“ 40 %, „spíše ne“ a „nevím“ 10 %. U respondentů, kteří zvolili možnost „rozhodně ne“, předpokládáme nulovou pravděpodobnost účasti. Na základě této úpravy dat odhadujeme účast v hypotetických volbách v době sběru dat na 28 %.

Graf 1: Odhadovaná volební účast v hypotetických volbách do EP – únor 2019 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, do odhadu účasti vstupuje 1039 respondentů starších 18 let, osobní rozhovor, data vážená koeficientem volební účasti.

II. VOLIČSKÉ PREFERENCE

Voličské preference představují rozložení voličských hlasů jednotlivým politickým stranám a hnutím společně s respondenty, kteří sice k volbám s určitou pravděpodobností dorazí, ale ještě neví, koho volit. **Voličské preference tak nejsou předpovědí výsledků voleb a nelze je přímo srovnávat s reálným volebním výsledkem a ani pomocí nich není možné odhadnout pravděpodobnost vstupu do parlamentu či počet získaných mandátů. Poskytují pouze informaci o rozložení voličské podpory v době sběru dat.** Voličské preference jsou konstruovány na základě otázek na volební účast² a volbu strany³.

Do voličských preferencí vstupují respondenti na základě **deklarované volební účasti** vždy s vahou podle zvolené odpovědi. Každý respondent má tedy podle své odpovědi přiřazen koeficient vyjadřující pravděpodobnost účasti ve volbách, se kterým vstupuje do voličských preferencí. Osoby, které zvolily odpověď „rozhodně ano“, mají pravděpodobnost 80 %, „spíše ano“ 40 %, „spíše ne“ a „nevím“ 10 %. U respondentů, kteří zvolili možnost „rozhodně ne“, předpokládáme nulovou pravděpodobnost účasti a na otázku na volbu strany již neodpovídají.

Všem dotázaným s volebním právem, kteří účast ve volbách nevyloučili, byla položena otevřená otázka (bez použití seznamu politických stran) mapující, kterou **stranu by dotázaní volili** za předpokladu, že k volbám půjdou. Do voličských preferencí jsou pak zahrnuti jak respondenti, kteří uvedli konkrétní stranu, tak i ti, kteří ještě neví, koho volit.

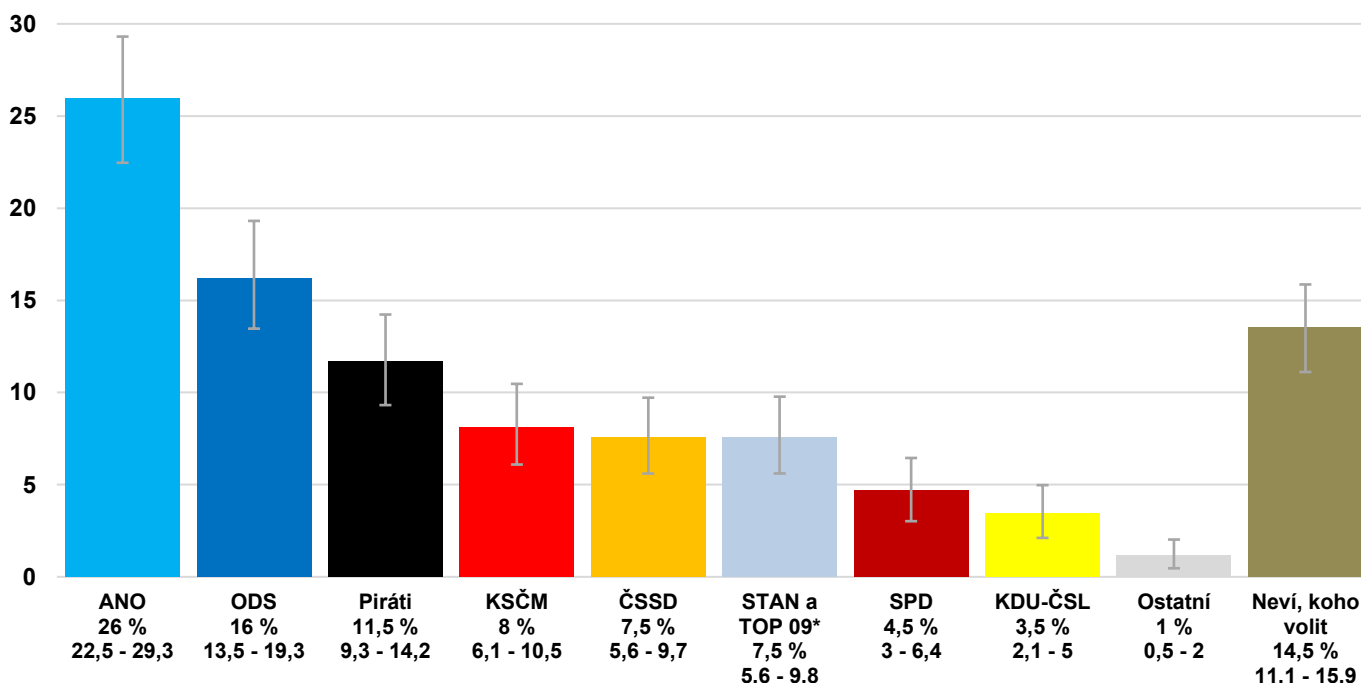
² Znění otázky: „Představte si, že by příští týden byly volby do Evropského parlamentu, šel byste volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte?“

³ Znění otázky: „Pokud byste k volbám do Evropského parlamentu šel, které politické uskupení nebo stranu byste volil?“ (otevřená otázka)

Vzhledem k tomu, že ve volbách mohou kandidovat i zatím veřejnosti nepříliš známá uskupení, je možné, že při předložení seznamu stran získají větší podporu.

V grafu 2 jsou zobrazeny aktuální voličské preference konstruované na základě výše popsaných proměnných a postupů. Do voličských preferencí do EP vstupuje v únoru 2019 celkový počet 684 respondentů. Šedé úsečky v grafu 2 a rozsahy uvedené pod názvy stran vyjadřují intervaly spolehlivosti jednotlivých výsledků na hladině 95 %. Znamená to tedy, že pokud bychom se dotázali celé populace, a nikoliv jen výběrového souboru, jednotlivé hodnoty by se s pravděpodobností 95 % nacházela v tomto rozmezí. Pro podrobnější informace o intervalech spolehlivosti viz slovníček pojmů na konci tiskové zprávy.

Graf 2: Voličské preference do Evropského parlamentu – únor 2019 (v %)

* Podpora koalice STAN a TOP 09 vznikla sečtením preferencí pro STAN (3,5 %), TOP 09 (2 %), Zelené (1,5 %) a koalici STAN a TOP 09 (0,5 %).

Pozn.: V grafu jsou uvedeny pouze strany, jejichž podpora ve volebním modelu dosahuje alespoň 1 %, strany s nižší podporou jsou zahrnuty do kategorie „Ostatní“. S výjimkou jednotek respondentů, kteří uvedli strany a hnutí Svobodní, Národní socialisté a PRAHA SOBĚ a některé frakce Evropského parlamentu, nebyl žádný další politický subjekt jmenován.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, do voličských preferencí vstupuje 684 respondentů starších 18 let, osobní rozhovor, data vážená koeficientem volební účasti.

Oficiální ohlášení koalice STAN a TOP 09 proběhlo v závěru průběhu šetření a nemohlo tak být respondenty reflektováno. Pro účely prezentace jsou preference všech subjektů účastnících se koalice sloučeny. Vznikem koalice se ovšem podpora mezi voliči může v následujícím období proměnit.

III. STRANICKÉ PREFERENCE

Doplňujícím údajem jsou stranické preference, které představují aktuální rozložení sympatií k politickým stranám a hnutím ve volbách do Evropského parlamentu v celé společnosti a nelze je zaměňovat s volebním modelem, voličskými preferencemi nebo předpovědí reálného volebního chování, resp. volební prognózou. Při interpretaci stranických preferencí je nutno brát zřetel na to, že do souboru je zahrnuta i přibližně polovina populace, která zatím k žádné straně neinklinuje, případně není ochotna zúčastnit se voleb. Stranické preference vycházejí z otevřené otázky ohledně volby strany⁴ položené všem respondentům, kteří nevylučují účast u voleb, a z otázky na volební účast.⁵

Tabulka 1: Stranické preference do Evropského parlamentu – únor 2019 (v %)

ANO	ODS	Piráti	ČSSD	STAN a TOP 09*	KSČM	SPD	KDU- ČSL	Jiná strana	Neví / ostatní výroky	Rozhodně nepůjde k volbám / žádná strana
16	8,5	7	5	4	4	2,5	2	1	14,5	35,5

* Podpora koalice STAN a TOP 09 vznikla sečtením preferencí pro STAN (1,5 %), TOP 09 (1,5 %), Zelené (1 %) a koalici STAN a TOP 09 (0,1 %).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. - 13. 2. 2019, 1016 respondentů starších 18 let, osobní rozhovor.

⁴ Znění otázky: „Pokud byste k volbám do Evropského parlamentu šel, které politické uskupení nebo stranu byste volil?“ (otevřená otázka)

⁵ Znění otázky: „Představte si, že by příští týden byly volby do Evropského parlamentu. Šel byste volit? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne, nebo nevíte?“

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 2. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1064</i>
<i>Počet dotázaných s volebním právem:</i>	<i>1040</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>221</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.38; PV.108</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pv190304</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>4. března 2019</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Matouš Pilnáček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr – takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Interval spolehlivosti – vyjadřuje velikost výběrové chyby, která je způsobena skutečností, že nebyla dotazovaná celá populace, ale pouze její část. Interval spolehlivosti na hladině 95 % zobrazuje rozsah, ve kterém by se s pravděpodobností 95 % nacházel výsledek strany, kdybychom se dotázali celé populace. Výběrovou chybu lze vyčíslit pouze pro výběry, u kterých známe pravděpodobnost vstupu jednotlivců do výběru (například jednoduchý náhodný výběr). U kvótního výběru bohužel tyto pravděpodobnosti nejsou známy, takže rozsahy intervalů jsou pouze orientační. Pro co největší přiblížení reálné hodnotě výběrové chyby je pro výpočet intervalu spolehlivosti využita metoda bootstrappingu s 5 000 opakování, která zohledňuje metodu kvótního výběru. Interval spolehlivosti zobrazuje pouze výběrovou chybu a nezahrnuje další druhy chyb, které mohou být ve výběrovém šetření přítomny.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]